https://journal.eae.com.ua
ISSN *2617-8648* **European scientific journal of Economic and Financial innovation**
№4(22) 2026

DOI: http://doi.org/10.32750/2026-0439

УДК 351.777:502.1(477):339.923:061.1ЄС
JEL Classification: Q56, Q58, H83, F15

Марухленко Оксана В'ячеславівна
доктор наук з державного управління, доцент
професор кафедри належного врядування та управління
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0001-8050-6615
e-mail: o.marukhlenko@kubg.edu.ua

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯМ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Анотація. У статті обґрунтовано концептуальні засади та напрями вдосконалення механізмів публічного управління сталим природокористуванням в Україні в умовах переговорів про вступ до Європейського Союзу. Показано, що перехід від етапу формальної апроксимації законодавства до етапу переговорного процесу змінює саму природу євроінтеграційних механізмів: на перший план виходять не лише ухвалення норм, а й адміністративна спроможність їх застосування, міжвідомча координація, фінансове забезпечення та залучення громадськості. На основі системного, інституційного та порівняльного аналізу досвіду держав Центрально-Східної Європи (Угорщина, Словаччина, Румунія, Польща) і країн Західних Балканів запропоновано п'ятикомпонентну структуру механізмів публічного управління сталим природокористуванням — інституційно-координаційний, нормативно-правовий, адміністративно-процедурний, економіко-фінансовий та інформаційно-комунікативний (партисипативний) механізми — і визначено для кожного з них ключові інструменти acquis ЄС, проблеми реалізації в Україні та напрями вдосконалення. Виокремлено канали європеїзації національної політики у сфері природокористування (жорстка умовність, інституційне навчання, фінансові стимули, мережеве врядування) і показано, що досвід нових держав-членів засвідчує ризик «поверхневої» гармонізації, за якої інструменти запозичуються швидше, ніж цілі та адміністративна культура. Обґрунтовано модель багаторівневої координації сталого природокористування (урядовий, галузевий і територіальний рівні) та пріоритети її впровадження в умовах воєнного стану й післявоєнного відновлення: інтеграцію екологічних вимог у плани відновлення, розбудову спроможності територіальних громад, запровадження екологічних фіскальних інструментів і медіаційних процедур урегулювання екологічних конфліктів.

Ключові слова: публічне управління; механізми публічного управління; стале природокористування; європейська інтеграція; acquis ЄС; Європейський зелений курс; адміністративна спроможність; багаторівневе врядування.

ВСТУП

Стале природокористування є однією з визначальних умов довгострокового соціально-економічного розвитку держави, її екологічної та національної безпеки. Обмеженість природних ресурсів, деградація земель, забруднення водних об'єктів, втрата біорізноманіття та зміна клімату зумовлюють перехід від споживацької моделі використання природних благ до моделі, що поєднує економічне зростання зі збереженням і відтворенням природного капіталу. Саме на цих засадах ґрунтуються Цілі сталого розвитку ООН, які Україна адаптувала до національних умов, та Європейський зелений курс, що визначає стратегічні орієнтири політики ЄС на шляху до кліматичної нейтральності.

Для України питання сталого природокористування набуло особливої ваги у зв'язку з європейським вибором. Європейська інтеграція передбачає не лише наближення національного законодавства до права ЄС, а й трансформацію механізмів публічного управління — інституцій, процедур, інструментів фінансування та взаємодії з громадськістю — відповідно до європейських стандартів належного врядування. Відтак дослідження механізмів публічного управління сталим природокористуванням у контексті

© О. В. Марухленко, 2026

євроінтеграції є актуальним як для науки публічного управління, так і для практики виконання Україною зобов'язань, пов'язаних зі вступом до Європейського Союзу.

Постановка проблеми. Набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС (2022 р.) та початок переговорного процесу перевели питання сталого природокористування з площини декларативних зобов'язань Угоди про асоціацію у площину конкретних вимог, виконання яких оцінюється в межах переговорного кластера «Зелений порядок денний і стала зв'язність» (зокрема розділу 27 «Довкілля та зміна клімату»), а також кластерів, що охоплюють сільське господарство, рибальство та енергетику. Екологічне acquis належить до найбільш об'ємних і найдорожчих у впровадженні: воно вимагає не лише перенесення сотень актів у національне законодавство, а й створення спроможних органів дозвільного контролю, моніторингу, державного нагляду та фінансування.

Ситуацію ускладнюють чинники, з якими не стикалася жодна з попередніх держав-кандидатів: масштабна екологічна шкода внаслідок збройної агресії Російської Федерації, руйнування інфраструктури, мінування та забруднення земель і водних об'єктів, а також необхідність поєднати післявоєнне відновлення з вимогами Європейського зеленого курсу. До цього додаються незавершеність децентралізаційної реформи в частині екологічних повноважень громад, часті інституційні трансформації центральних органів виконавчої влади, що формують екологічну політику, і хронічне недофінансування природоохоронних заходів.

За таких умов наукова проблема полягає в тому, що наявні механізми публічного управління природокористуванням в Україні сформувалися в логіці галузевого регулювання та «наздоганяючої» апроксимації, тоді як переговорний етап вимагає цілісної системи механізмів — узгоджених за цілями, інструментами та рівнями управління, здатних забезпечити реальне застосування європейських стандартів, а не лише їх формальне відтворення в законодавстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичне підґрунтя дослідження становлять праці, присвячені сутності та класифікації механізмів державного (публічного) управління. В. Науменко [1] розглядає стратегічне планування як основний етап процесу стратегічного управління соціально-економічним розвитком держави, що створює підґрунтя для узгодження галузевих політик, зокрема у сфері природокористування, зі стратегічними цілями держави. О. Усаченко [3] розглядає євроінтеграційні аспекти розвитку базових механізмів державного управління, наголошуючи на необхідності їх адаптації до європейських принципів належного врядування. І. Лучанінов [18] досліджує адміністративно-правовий механізм європейської інтеграції, визначаючи його сучасний стан і напрями вдосконалення, а С. Сердинський [6] — шляхи вдосконалення механізмів державного управління процесами європейської інтеграції України саме в умовах переговорів про вступ до ЄС.

Окремий напрям становлять дослідження європеїзації національних адміністрацій. Е. Гайдбредер [9] пропонує аналітичну модель каналів проникнення ЄС у національні системи публічного управління та механізмів національних змін і доводить, що європейський адміністративний простір не передбачає повної конвергенції, а функціонує завдяки збереженню національного різноманіття; водночас саме в контексті розширення ЄС висуває кандидатам уніфіковану модель. А. Матей, Л. Матей та Д. Янку [5] на прикладі Румунії розглядають інтерналізацію принципів європейського адміністративного простору як процес організаційного навчання та змін. В. М. Жудеу та Р.-М. Урзічану [16] аналізують вплив європеїзації на розроблення національної політики крізь призму дихотомії «адміністративна адаптація — стійкість», а А. Лазарова [10] — зв'язок реформи державного управління, адміністративної спроможності та європейської інтеграції на прикладі

Македонії. Механізми координації виконання євроінтеграційних зобов'язань у державах Західних Балкан досліджує Л. Комаха [2].

Безпосередньо до сфери природокористування належать дослідження Т. Флейшера та П. Фюте [14], [15], які на прикладі управління відходами в Угорщині показали, що адаптація до вимог ЄС відбувалася нерівномірно: правові інструменти було гармонізовано значно повніше, ніж реальні цілі політики, а поряд із запровадженням багаторівневого врядування відтворювалися звичні централізовані практики. Т. Малатінець, Е. Марішова та Л. Грешова [8] оцінили рівень наближення державної адміністрації Словаччини до вимог ЄС у сферах сталого сільського господарства, землекористування, лісового господарства та управління природними ресурсами. В. Васильєв [7] проаналізував законодавчі ініціативи ЄС та їх реалізацію в Україні й Польщі в контексті енергетичного менеджменту.

Українські дослідники зосереджуються на окремих складових механізмів екологічного управління: організаційно-правових механізмах забезпечення екологічної безпеки в енергетичному секторі [12], адміністративних процедурах у механізмі забезпечення екологічної безпеки в контексті європейської інтеграції [11], організаційно-економічному механізмі управління екологічним розвитком територіальної громади [13], економічних механізмах державного управління для забезпечення національної безпеки [4]. Соціально-економічні аспекти структурної трансформації економіки України досліджують В. Подзізей і Т. Шматковська [17], державну політику соціальної інтеграції як чинник адаптації суспільства до зеленої та цифрової економіки — Л. Квасній, О. Гацков та О. Щербань [20], а потенціал інтеграції медіації в публічне управління на основі європейської практики — В. Щербак та співавтори [19].

Водночас аналіз публікацій засвідчує, що механізми публічного управління сталим природокористуванням рідко розглядаються як цілісна система, узгоджена з логікою переговорного процесу про вступ до ЄС. Недостатньо дослідженими залишаються питання багаторівневої координації, поєднання вимог екологічного acquis із завданнями післявоєнного відновлення та врахування уроків «поверхневої» гармонізації, якої зазнали нові держави-члени.

Метою статті є обґрунтування структури механізмів публічного управління сталим природокористуванням в Україні та визначення напрямів їх вдосконалення з урахуванням вимог екологічного acquis ЄС, досвіду держав Центрально-Східної Європи й Західних Балкан та умов переговорного процесу про вступ до Європейського Союзу.

МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічну основу дослідження становлять системний та інституційний підходи, що дали змогу розглянути механізми публічного управління сталим природокористуванням як сукупність взаємопов'язаних інституцій, норм, процедур та інструментів, спрямованих на узгодження економічних, екологічних і соціальних цілей. Концептуальною рамкою аналізу слугувала теорія європеїзації та модель каналів проникнення ЄС у національні адміністрації [9], доповнена підходами до інтерналізації принципів європейського адміністративного простору [5].

Застосовано такі методи: аналіз і синтез, абстрагування та узагальнення — для уточнення змісту понятійного апарату; структурно-функціональний метод — для виокремлення складових механізму та їх функцій; порівняльний (компаративний) метод — для зіставлення досвіду Угорщини, Словаччини, Румунії, Польщі та країн Західних Балкан [2], [5], [7], [8], [10], [14], [16]; контент-аналіз нормативно-правових актів України та ЄС у сфері охорони довкілля і природокористування; метод моделювання — для побудови моделі багаторівневої координації. Інформаційну базу становлять наукові праці вітчизняних і

зарубіжних учених, нормативно-правові акти України, акти екологічного законодавства ЄС та документи, що визначають рамки переговорного процесу.

Робоча гіпотеза дослідження полягає в тому, що результативність євроінтеграції у сфері природокористування визначається не стільки повнотою транспозиції актів ЄС, скільки узгодженістю п'яти груп механізмів публічного управління та наявністю адміністративної спроможності їх застосування на всіх рівнях влади.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Узагальнення підходів до трактування механізмів державного управління [3], [18] дає змогу визначити механізм публічного управління сталим природокористуванням як цілеспрямовану сукупність інституцій, правових норм, адміністративних процедур, економіко-фінансових та інформаційно-комунікативних інструментів, за допомогою яких суб'єкти публічного управління узгоджують використання природних ресурсів із вимогами їх відтворення, збереження екосистем і забезпечення екологічної безпеки, з урахуванням інтересів нинішніх і майбутніх поколінь. У контексті євроінтеграції цей механізм набуває додаткової характеристики — він має бути сумісним з acquis ЄС не лише за змістом норм, а й за принципами функціонування (верховенство права, відкритість, підзвітність, ефективність), що становлять ядро європейського адміністративного простору [5], [9].

Специфіка сталого природокористування як об'єкта публічного управління полягає в тому, що воно має міжгалузевий характер (охоплює земельні, водні, лісові, надрові, біологічні ресурси, а також енергетику, сільське господарство й поводження з відходами), просторово прив'язане до територій громад і водночас регулюється наднаціональними нормами. Відтак ефективний механізм не може бути суто галузевим: він потребує горизонтальної (міжвідомчої) і вертикальної (багаторівневої) координації.

Спираючись на модель Е. Гайдбредер [9] та емпіричні висновки щодо досвіду нових держав-членів [5], [8], [14], можна виокремити чотири канали, через які ЄС впливає на національні механізми управління природокористуванням: жорстка умовність — обов'язкова транспозиція директив і регламентів як умова закриття переговорних розділів; інституційне навчання — запозичення практик через твінінг, TAIEX, участь в агентствах і мережах ЄС; фінансові стимули — умови доступу до коштів ЄС, що вимагають екологічної оцінки та спроможності управляти проєктами; мережеве врядування — залучення бізнесу, громадських організацій і органів місцевого самоврядування до формування та реалізації політики.

Досвід Угорщини свідчить, що перший канал спрацьовує найшвидше, але найменш глибоко: правові інструменти у сфері управління відходами було приведено у відповідність до моделей ЄС, тоді як задекларовані цілі політики часто лише формально відтворювали рекомендації ЄС, а реалізацію гальмували інституційна некомпетентність, неузгодженість повноважень місцевого самоврядування та брак соціального капіталу [14], [15]. Подібну закономірність фіксують і дослідження адміністративних реформ у Македонії та країнах Західних Балкан, де тривалі реформи не забезпечили належного рівня адміністративної спроможності [2], [10]. Для України це означає, що оцінювати прогрес лише кількістю імплементованих актів — методологічно хибно.

На основі структурно-функціонального аналізу запропоновано п'ятикомпонентну структуру механізмів публічного управління сталим природокористуванням (табл. 1). Її особливість полягає в тому, що кожен механізм розглядається через тріаду «вимога ЄС — проблема реалізації — напрям вдосконалення», що відповідає логіці скринінгу та формування дорожніх карт у переговорному процесі [6].

Таблиця 1

Структура механізмів публічного управління сталим природокористуванням в умовах євроінтеграції України

Механізм	Ключові інструменти та вимоги ЄС	Проблеми реалізації в Україні	Напрями вдосконалення
Інституційно-координаційний	Чіткий розподіл компетенцій; спроможні природоохоронні органи; механізм координації виконання зобов'язань; інтеграція екологічних вимог у секторальні політики	Часті реорганізації ЦОВВ; поєднання функцій формування економічної та екологічної політики в одному відомстві; слабка вертикаль екологічного контролю	Окремий координаційний контур для кластера «Зелений порядок денний»; незалежний орган державного екологічного нагляду; ключові показники спроможності
Нормативно-правовий	Транспозиція директив (ОВД, СЕО, водна рамкова, про відходи, про середовища існування та птахів, промислові викиди тощо); кліматичне законодавство	Фрагментарність кодифікації; відставання підзаконних актів; ухвалення норм без оцінки адміністративних і фінансових наслідків	Дорожні карти з розділу 27 із розрахунком витрат; поетапна кодифікація екологічного законодавства; обов'язкова оцінка регуляторного впливу на довкілля
Адміністративно-процедурний	Інтегровані дозволи; ОВД і СЕО; державний моніторинг довкілля; доступ до правосуддя з екологічних питань	Брак кадрів і цифрових реєстрів; формалізм процедур; низька частка контрольних заходів, що завершуються усуненням порушень	Цифровізація дозвільних процедур і реєстрів; ризик-орієнтований нагляд; стандартизація адміністративних процедур [11]
Економіко-фінансовий	Принцип «забруднювач платить»; торгівля викидами; екологічні податки; державна допомога; фінансування з фондів ЄС	Низькі ставки екологічних платежів, слабо пов'язані з природоохоронними витратами; обмежена спроможність громад залучати кошти	Цільове спрямування екологічних платежів; механізми проєктного фінансування для громад [13]; зелені критерії в інструментах відновлення [4]
Інформаційно-комунікативний (партисипативний)	Орхуська конвенція; публічний доступ до екологічної інформації; участь громадськості; альтернативне врегулювання спорів	Формальні громадські обговорення; низька довіра до інституцій; конфлікти довкола будівництва та видобування ресурсів	Відкриті дані про стан довкілля; медіація екологічних конфліктів [19]; соціальна інтеграція в зеленому переході [20]

Джерело: розроблено автором на основі [2], [4], [8], [11]–[15], [18]–[20].

Інституційно-координаційний механізм є системоутворювальним. Досвід держав Західних Балкан засвідчує, що навіть за наявності формальних координаційних структур ефективність виконання зобов'язань залежить від того, чи мають вони політичну вагу, ресурси та інструменти контролю за галузевими відомствами [2]. Для України ця проблема загострюється частими інституційними перетвореннями: інтеграція функцій формування екологічної політики до міністерства з ширшим економічним мандатом відкриває можливості для інтеграції екологічних вимог у секторальні політики, але водночас створює ризик підпорядкування природоохоронних цілей короткостроковим економічним пріоритетам. Компенсувати цей ризик може лише чітке розмежування функцій формування політики, дозвільної діяльності та державного нагляду, а також інституційна незалежність контрольного органу.

Нормативно-правовий механізм в Україні має найбільший прогрес: ухвалено закони про оцінку впливу на довкілля, стратегічну екологічну оцінку, управління відходами, Основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року. Проте, як і в Угорщині [14], існує ризик «інструментальної» гармонізації, коли норми ухвалюються без розрахунку адміністративних і фінансових ресурсів, потрібних для їх застосування. Як засвідчує аналіз організаційно-правових механізмів забезпечення екологічної безпеки в енергетичному секторі, ефективність норм залежить від їх узгодження з інституційною та технологічною специфікою галузі [12], а адміністративно-правовий механізм євроінтеграції — системного вдосконалення в частині якості законодавчого процесу [18].

Адміністративно-процедурний механізм визначає, чи буде норма застосована на практиці. Адміністративні процедури є ключовою ланкою механізму забезпечення екологічної безпеки, і саме їхня якість (строки, прозорість, обґрунтованість рішень) визначає ступінь відповідності європейським стандартам [11]. Досвід Словаччини засвідчує, що навіть у державі-члені рівень наближення адміністрації до вимог ЄС у сферах сільського, лісового господарства та управління природними ресурсами різниться залежно від сектору, а реформи територіальної адміністрації можуть як посилювати, так і послаблювати спеціалізовану спроможність [8].

Економіко-фінансовий механізм має забезпечити реалізацію принципу «забруднювач платить» і ресурсне підґрунтя для впровадження acquis. Економічні механізми державного управління сьогодні розглядаються як складова національної безпеки [4], що особливо актуально для природних ресурсів у воєнний час. На рівні територіальних громад ефективність залежить від інтеграції економічної, організаційної та фінансової складових управління екологічним розвитком [13]. Досвід Польщі в імплементації енергетичних і кліматичних ініціатив ЄС засвідчує значення поєднання регуляторних вимог із доступом до фінансування переходу [7].

Інформаційно-комунікативний (партисипативний) механізм забезпечує легітимність рішень у сфері природокористування. Європейська практика інституціоналізації медіації засвідчує, що вона сприяє демократизації врядування, прозорості та ефективності адміністративних процесів [19]; для України це особливо важливо з огляду на конфліктність рішень щодо видобування корисних копалин, будівництва енергетичних об’єктів і використання земель. Зелений і цифровий переходи потребують також політики соціальної інтеграції, яка запобігає виключенню вразливих груп і регіонів [20].

Таблиця 2

Уроки досвіду держав Центрально-Східної Європи та Західних Балкан для України

Держава / регіон	Виявлена закономірність	Висновок для України
Угорщина [14; 15]	Швидка гармонізація правових інструментів у сфері відходів за відставання цілей, інституційної компетентності та соціального капіталу	Поєднувати транспозицію з плануванням спроможності та залученням місцевих суб’єктів
Словаччина [8]	Різний рівень наближення адміністрації до вимог ЄС у сільському, лісовому господарстві та управлінні природними ресурсами	Оцінювати спроможність за секторами, а не загалом
Румунія [5]	Інтерналізація принципів європейського адміністративного простору як процес організаційного навчання державних службовців	Інвестувати в професійне навчання та зміну адміністративної культури

Держава / регіон	Виявлена закономірність	Висновок для України
Польща [7]	Реалізація ініціатив ЄС в енергетичній сфері залежить від поєднання регулювання та фінансових інструментів	Пов'язувати екологічні вимоги з доступом до фінансування переходу
Західні Балкани, Македонія [2], [10]	Тривалі реформи без належної спроможності; значення координаційних механізмів із реальними повноваженнями	Надати координаційному контуру політичну вагу та інструменти контролю

Джерело: узагальнено автором на основі [2], [5], [7], [8], [10], [14], [15].

Узагальнення досвіду держав, що пройшли або проходять процес вступу до ЄС (табл. 2), дає змогу сформулювати спільний висновок: європеїзація політики природокористування є не одномоментним актом, а тривалим процесом, у якому адміністративна адаптація співіснує з інституційною інерцією та «стійкістю» національних практик [16]. Відтак для України ключовим є не мінімізація розриву між законодавством ЄС і національним законодавством «на папері», а зменшення розриву між нормою та практикою її застосування.

З урахуванням викладеного запропоновано модель багаторівневої координації, що охоплює три рівні. Урядовий (стратегічний) рівень забезпечує узгодження зобов'язань за переговорними кластерами в межах системи стратегічного планування [1], пріоритизацію актів acquis з урахуванням витрат, інтеграцію екологічних вимог у плани відновлення та міжнародні фінансові програми, зокрема Ukraine Facility. Галузевий (операційний) рівень охоплює органи, відповідальні за окремі природні ресурси, дозвільну діяльність, моніторинг і державний нагляд; тут ключовими є чіткий розподіл функцій, цифрові реєстри та ризик-орієнтований контроль. Територіальний рівень (обласні адміністрації, територіальні громади) відповідає за просторове планування, місцеві програми охорони довкілля, поводження з відходами та залучення громадськості; його спроможність визначає, чи буде acquis реалізовано «на землі» [13].

Зв'язок між рівнями забезпечують чотири наскрізні інструменти: єдина система показників виконання зобов'язань (не лише кількість ухвалених актів, а й показники застосування та стану довкілля); механізм зворотного зв'язку від громад і громадськості, включно з медіаційними процедурами [19]; фінансові інструменти, що пов'язують доступ до коштів відновлення з дотриманням екологічних стандартів; програми професійного розвитку публічних службовців з екологічного acquis, що спираються на досвід інтерналізації європейських принципів [5].

До першочергових напрямів віднесено: інтеграцію стратегічної екологічної оцінки та вимог Європейського зеленого курсу в плани відновлення територій, щоб уникнути відтворення застарілих ресурсомістких моделей; формування системи обліку й оцінювання екологічної шкоди, заподіяної збройною агресією, як підґрунтя для компенсаційних механізмів; поетапне підвищення ставок екологічних платежів із цільовим спрямуванням надходжень на природоохоронні заходи; розбудову спроможності територіальних громад у сферах поводження з відходами, водопостачання та охорони земель; запровадження стандартів участі громадськості та медіації в екологічних конфліктах; урахування соціальних наслідків зеленого переходу та структурної трансформації економіки для вразливих територій і груп населення [17], [20].

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Механізм публічного управління сталим природокористуванням у контексті євроінтеграції доцільно розглядати як цілісну систему інституцій, норм, процедур, економіко-фінансових та інформаційно-комунікативних інструментів, що має

відповідати acquis ЄС не лише змістовно, а й за принципами європейського адміністративного простору. Перехід України до переговорного етапу зміщує акцент із формальної апроксимації на адміністративну спроможність застосування норм.

2. Запропоновано п'ятикомпонентну структуру механізмів (інституційно-координаційний, нормативно-правовий, адміністративно-процедурний, економіко-фінансовий, інформаційно-комунікативний) і для кожного з них визначено ключові інструменти ЄС, проблеми реалізації в Україні та напрями вдосконалення. Найбільший прогрес досягнуто в нормативно-правовому механізмі, найбільші ризики пов'язані з інституційною нестабільністю, недостатнім фінансуванням і слабкою спроможністю на територіальному рівні.

3. Досвід Угорщини, Словаччини, Румунії, Польщі та країн Західних Балкан засвідчує ризик «поверхневої» європеїзації, за якої правові інструменти запозичуються швидше, ніж цілі політики та адміністративна культура. Це обґрунтовує потребу оцінювати прогрес України за показниками застосування норм і стану довкілля, а не лише за кількістю транспонованих актів.

4. Обґрунтовано модель багаторівневої координації сталого природокористування (урядовий, галузевий, територіальний рівні) з наскрізними інструментами — системою показників, механізмом зворотного зв'язку, фінансовою умовністю та професійним розвитком публічних службовців, а також визначено пріоритети її впровадження в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням системи індикаторів адміністративної спроможності у сфері екологічного acquis, оцінюванням витрат на впровадження розділу 27 для державного та місцевих бюджетів, а також дослідженням ролі територіальних громад у реалізації політики сталого природокористування в процесі післявоєнного відновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Науменко В. Д. Стратегічне планування як основний етап процесу стратегічного управління соціально-економічним розвитком держави. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2023. Том 34 (73), № 1. С. 80–86. DOI: https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.1/15 [in Ukrainian]

2. Komakha L. Coordination mechanisms for the implementation of European integration obligations in the public administration of the Western Balkans. Public Management and Policy. 2026. № 4 (20). DOI: https://doi.org/10.70651/3041-2498/2026.4.24

3. Усаченко О. Євроінтеграційні аспекти розвитку базових механізмів державного управління. Публічне урядування. 2018. Вип. 1 (11). С. 289–300. DOI: https://doi.org/10.31618/vadnd.v1i11.34 [in Ukrainian]

4. Economic mechanisms of public administration for ensuring national security / N. Krasnostanova et al. Journal of Applied Economic Sciences. 2026. Vol. XXI, Fall, no. 4 (94). P. 1457–1472. DOI: https://doi.org/10.57017/jaes.v21.4(94).18

5. Matei A. I., Matei L., Iancu D. C. The internalization of the European administrative space principles in national public administrations – Study case: Romania. South-Eastern European Administrative Studies, ASsee-Online Series. 2011. No. 4/RR 3.1/2011. DOI: http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1758641

6. Serdynskyi S. Improvement of mechanisms of public management of Ukraine's European integration processes in the conditions of EU accession negotiations. Coordinates of Public Administration. 2026. № 1. P. 683–698. DOI: https://doi.org/10.62664/cpa.2026.01.35

7. Vasyliev V. Analysis of legislative initiatives of the European Union and their implementation in Ukraine and Poland in the context of public energy management. Public Administration and Regional Development. 2024. № 26. P. 1293–1317. DOI: https://doi.org/10.34132/pard2024.26.10

8. Malatinec T., Marišová E., Grešová L. The EU vision of sustainable agriculture, land use, forestry and management of natural resources – the level of Slovak state administration convergence with EU requirements. International Journal of Sustainable Development & World Ecology. 2016. DOI: https://doi.org/10.1080/13504509.2015.1117994

9. Heidbreder E. G. Structuring the European Administrative Space: Channels of EU Penetration and Mechanisms of National Change. KFG Working Paper Series. Berlin : Freie Universität Berlin, 2009. No. 5. 31 p. DOI: http://dx.doi.org/10.17169/refubium-22975

10. Lazarova A. Public Administration Reform, Administrative Capacity and European Integration: Macedonian case. Academos Journal. 2026. Vol. 2, no. 1. P. 25–32. DOI: https://doi.org/10.65921/t1cqpm30

11. Гаврильців М. Адміністративні процедури у механізмі забезпечення екологічної безпеки України в контексті європейської інтеграції. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. 2026. Том 13, № 2 (50). С. 32–48. DOI: https://doi.org/10.23939/law2026.50.032 [in Ukrainian]

12. Шеховцов В. В., Статівка О. О. Організаційно-правові механізми забезпечення екологічної безпеки в енергетичному секторі України. Правова держава. 2023. Вип. 52. С. 92–103. [in Ukrainian]

13. Фартушняк В. Організаційно-економічний механізм державного управління екологічним розвитком територіальної громади: інтеграція економічної, організаційної та фінансової складових. Економічний простір. 2026. Вип. 216. С. 345–353. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.216.345-353 [in Ukrainian]

14. Fleischer T., Futó P. EU Integration Mechanisms Affecting Hungarian Public Policies in Waste Management. IWE Working Papers. Budapest : Institute for World Economics of the Hungarian Academy of Sciences, 2005. No. 153. URL: https://ideas.repec.org/p/iwe/workpr/153.html

15. Futó P., Fleischer T. A közpolitikákra ható EU-integrációs mechanizmusok – a hulladékgazdálkodás példáján. Európai Tükör. 2004. Vol. 9, no. 4–5. P. 61–87. URL: https://real.mtak.hu/4027/

16. Judeu V. M., Urziceanu R.-M. The impact of the Europeanization process on national public policy-making: Between administrative adaptation and resilience. Agora International Journal of Juridical Sciences. 2025. Vol. 19, no. 2. P. 379–387. DOI: https://doi.org/10.15837/aijjs.v19i2.7389

17. Подзізей В., Шматковська Т. Соціально-економічні аспекти структурної трансформації економіки України. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 62. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-153 [in Ukrainian]

18. Лучанінов І. Адміністративно-правовий механізм європейської інтеграції: сучасний стан та напрямки вдосконалення. Юридичні новели. 2022. Вип. 18. С. 53–61. DOI: https://doi.org/10.32847/ln.2022.18.08 [in Ukrainian]

19. Integrating mediation into public administration: Lessons from European practices / V. Shcherbak et al. Salud, Ciencia y Tecnología – Serie de Conferencias. 2025. Vol. 4. Art. 1504. DOI: https://doi.org/10.56294/sctconf20251504

20. Kvasnii L., Gatskov O., Shcherban O. Public policy of social integration as a factor in society's adaptation to the green and digital economy. Green, Blue and Digital Economy Journal. 2026. Vol. 7, no. 1. P. 60–66. DOI: https://doi.org/10.30525/2661-5169/2026-1-8

Oksana Marukhlenko
Doctor of Sciences in Public Administration
Professor of the Department of Management
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0001-8050-6615
e-mail: o.marukhlenko@kubg.edu.ua

MECHANISMS OF PUBLIC GOVERNANCE OF SUSTAINABLE NATURE MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION

Abstract. The article substantiates the conceptual foundations and directions for improving the mechanisms of public governance of sustainable nature management in Ukraine in the context of accession negotiations with the European Union. It is shown that the transition from formal legislative approximation to the negotiation stage changes the nature of European integration mechanisms: the focus shifts from the adoption of norms to administrative capacity for their application, inter-agency coordination, financing and public participation. Based on systemic, institutional and comparative analysis of the experience of Central and Eastern European states (Hungary, Slovakia, Romania, Poland) and the Western Balkan countries, a five-component structure of public governance mechanisms for sustainable nature management is proposed: institutional-coordination, regulatory-legal, administrative-procedural, economic-financial and information-communication (participatory) mechanisms. For each of them, the key EU acquis instruments, implementation problems in Ukraine and directions for improvement are identified. The channels of Europeanisation of national nature management policy (hard conditionality, institutional learning, financial incentives, network governance) are distinguished, and it is shown that the experience of new Member States reveals the risk of 'shallow' harmonisation, in which instruments are borrowed faster than objectives and administrative culture. A model of multi-level coordination of sustainable nature management (governmental, sectoral and territorial levels) is substantiated, together with priorities for its implementation under martial law and post-war recovery: integration of environmental requirements into recovery plans, capacity building of territorial communities, introduction of environmental fiscal instruments and mediation procedures for resolving environmental conflicts.

Keywords: public governance; public governance mechanisms; sustainable nature management; European integration; EU acquis; European Green Deal; administrative capacity; multi-level governance.

REFERENCES

1. Naumenko, V. D. (2023). Strategic planning as the main stage of the process of strategic management of the socio-economic development of the state. *Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Public Administration and Administration*, *34*(73)(1), 80–86. https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.1/15 [in Ukrainian]
2. Komakha, L. (2026). Coordination mechanisms for the implementation of European integration obligations in the public administration of the Western Balkans. *Public Management and Policy*, (4), Article 24. https://doi.org/10.70651/3041-2498/2026.4.24
3. Usachenko, O. (2018). European integration aspects of the development of basic mechanisms of public administration. *Public Administration*, (1(11)), 289–300. https://doi.org/10.31618/vadnd.v1i11.34 [in Ukrainian]
4. Krasnostanova, N., et al. (2026). Economic mechanisms of public administration for ensuring national security. *Journal of Applied Economic Sciences*, *21*(4(94)), 1457–1472. https://doi.org/10.57017/jaes.v21.4(94).18
5. Matei, A. I., Matei, L., & Iancu, D. C. (2011). *The internalization of the European administrative space principles in national public administrations – Study case: Romania* (SSRN Scholarly Paper No. 1758641). https://doi.org/10.2139/ssrn.1758641
6. Serdynskyi, S. (2026). Improvement of mechanisms of public management of Ukraine's European integration processes in the conditions of EU accession negotiations. *Coordinates of Public Administration*, (1), 683–698. https://doi.org/10.62664/cpa.2026.01.35
7. Vasyliev, V. (2024). Analysis of legislative initiatives of the European Union and their implementation in Ukraine and Poland in the context of public energy management. *Public Administration and Regional Development*, (26), 1293–1317. https://doi.org/10.34132/pard2024.26.10
8. Malatinec, T., Marišová, E., & Grešová, L. (2016). The EU vision of sustainable agriculture, land use, forestry and management of natural resources – the level of Slovak state administration convergence with EU requirements. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, *23*(4), 342–354. https://doi.org/10.1080/13504509.2015.1117994

9. Heidbreder, E. G. (2009). *Structuring the European Administrative Space: Channels of EU Penetration and Mechanisms of National Change* (KFG Working Paper Series No. 5). Freie Universität Berlin. https://doi.org/10.17169/refubium-22975

10. Lazarova, A. (2026). Public Administration Reform, Administrative Capacity and European Integration: Macedonian case. *Academos Journal*, *2*(1), 25–32. https://doi.org/10.65921/t1cqpm30

11. Havryltsiv, M. (2026). Administrative procedures in the mechanism of ensuring environmental security of Ukraine in the context of European integration. *Journal of Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Sciences*, *13*(2(50)), 32–48. https://doi.org/10.23939/law2026.50.032 [in Ukrainian]

12. Shekhovtsov, V. V., & Stativka, O. O. (2023). Organizational and legal mechanisms for ensuring environmental security in the energy sector of Ukraine. *Legal State*, (52), 92–103. [in Ukrainian]

13. Fartushniak, V. (2026). Organizational and economic mechanism of public management of ecological development of a territorial community: Integration of economic, organizational and financial components. *Economic Space*, (216), 345–353. https://doi.org/10.30838/EP.216.345-353 [in Ukrainian]

14. Fleischer, T., & Futó, P. (2005). *EU Integration Mechanisms Affecting Hungarian Public Policies in Waste Management* (IWE Working Papers No. 153). Institute for World Economics of the Hungarian Academy of Sciences. https://ideas.repec.org/p/iwe/workpr/153.html

15. Futó, P., & Fleischer, T. (2004). A közpolitikákra ható EU-integrációs mechanizmusok – a hulladékgazdálkodás példáján. *Európai Tükör*, *9*(4–5), 61–87. https://real.mtak.hu/4027/ [in Hungarian]

16. Judeu, V. M., & Urziceanu, R.-M. (2025). The impact of the Europeanization process on national public policy-making: Between administrative adaptation and resilience. *Agora International Journal of Juridical Sciences*, *19*(2), 379–387. https://doi.org/10.15837/aijjs.v19i2.7389

17. Podzizei, V., & Shmatkovska, T. (2024). Socio-economic aspects of the structural transformation of Ukraine's economy. *Economy and Society*, (62). https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-153 [in Ukrainian]

18. Luchaninov, I. (2022). Administrative and legal mechanism of European integration: Current state and directions of improvement. *Legal Novellas*, (18), 53–61. https://doi.org/10.32847/ln.2022.18.08 [in Ukrainian]

19. Shcherbak, V., et al. (2025). Integrating mediation into public administration: Lessons from European practices. *Salud, Ciencia y Tecnología – Serie de Conferencias*, *4*, Article 1504. https://doi.org/10.56294/sctconf20251504

20. Kvasnii, L., Gatskov, O., & Shcherban, O. (2026). Public policy of social integration as a factor in society's adaptation to the green and digital economy. *Green, Blue and Digital Economy Journal*, *7*(1), 60–66. https://doi.org/10.30525/2661-5169/2026-1-8

Стаття надійшла до редакції 02.10.26
Рецензовано 12.09.26
Опубліковано 19.11.2026 р.

(cc) BY-NC-SA
This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.